

TULLI
TULL · CUSTOMS

Ympäristörikosten tutkinta Tullissa

Tulliylitarkastaja Juha Havumäki

Ympäristörikos - talousrikos

Lainmukainen jätteiden hävittäminen maksaa ja/tai on kontrolloitua

→ kustannusten välttelyä

Lainmukainen käytetyn tavaran vienti on kontrolloitua/luvanvaraista

→ kustannusten välttelyä

Rajoitustenalaisissa tuotteissa vähintään lupaproceduuri

→ maksullista.

Tullin asema valvonnassa – luvat, vientikiellot, rajoitukset

Tullin asema esitutkintaviranomaisena – kun em. edellytyksiä rikottu

Ympäristörikoksista

Valvontaviranomaisia: ELY, SYKE, kuntien vo:t, Poliisi, Tulli, RVL

Esitutkintaviranomaiset: Poliisi, Tulli, RVL

Tullin asema valvonnassa – luvat, vientikiellot, rajoitukset

Tullin asema esitutkintaviranomaisena – kun em. edellytyksiä rikottu

Valvonnan roolista

Valvonta rajoilla; tuonnin / viennin / kauttakuljetuksen edellytykset

- Vaadittavat asiakirjat oltava menettelyyn asetettaessa
- Asiakirjojen aitous
- Tavarahan vastattava asiakirjoja

Epäily, tai vihje, etteivät asiat ole kunnossa:

→ Tavarantarkastus; mahd. laboratoriotutkimus + lausunto

→ Asiantuntijaviranomainen SYKE / ELY suorittaa tarkastuksen, Tullin läsnäollessa – SYKEN / ELYn lausunto

Tutkintaan päätyminen, asiantuntijaviranomaisen rooli

Kun SYKE / ELY toteaa, etteivät viennin / tuonnin edellytykset täyty ja on vähintään olemassa vaara, että ympäristölle aiheutuisi haittaa:

- Tuotteiden haltuunotto – todistus asiakkaalle.
- Tutkintapyyntö Tullin tutkintaan.
- Liitteeksi lähetykselle esitetyt asiakirjat, tull ilmoitus, SYKE / ELYn lausunto säädösviittauksineen ja perusteluineen lainvastaisuudesta.
- Tuotteet oltava yksilöity tutkintapyynnössä.
- Tullin tarkastus ilman esim. SYKEä ei kanna oikeusprosessissa.

Ympäristörikosten tutkinta Tullissa

KANSAINVÄLISET JÄTESIIRROT:

- Suomesta viedään käytettyä tavaraa mm. useisiin Afrikan maihin sekä Venäjälle.
- Osa luokitellaan jätteiksi, joiden vientiä säädellään kansallisella ympäristölainsäädännöllä sekä maailmanlaajuisella Baselin sopimuksella ja Euroopassa EU:n jätteesiirtoasetuksella (EY) N:o 1013/2006.
- Osa jätteiden sisältämistä aineista on haitallisia terveydelle ja ympäristölle, minkä vuoksi niistä tulee huolehtia asianmukaisella tavalla.
- Tullin ja SYKE:n valvontaoperaatioissa todettu luvattomia jätteesiirtoja

Kansainväliset jätesiirot

- Rikkinäiset ja korjauskelvottomat sähkö- ja elektroniikkalaitteet (SER) ovat vaarallista jätettä, jonka vienti EU- ja OECD-maiden ulkopuolelle on kielletty.
- Käytettyjen SER-laitteiden viennin edellytyksenä mm. käyttökuntoisuustodistus; puuttuu, voi olla väärennetty
- Autot / puolikkaat luokitellaan jätteeksi; vaaralliset nesteet, akut; vientikieltoja mm. UAE
- Kv-jätesiirojen valvonnassa SYKE:n ja Tullin yhteistyö on avainasemassa laittomien kansainvälisten jätesiirojen paljastamiseksi ja torjumiseksi.

Kansainväliset jätesiirot

Yleisimpiä rikosnimikkeitä

- *Ympäristön turmeleminen (törkeä / lievä / tuottamuksellinen)*
- *Ympäristörikkomus*
- *Jätelain rikkominen (jollei ympäristön turmeleminen)*
- *Tulliselvitysrikos*
- *Vaarallisten aineiden kuljetusrikos*
- *Väärennys – lupia ja todistuksia on väärennetty*
- *Kirjanpitorikos*

CASE

Ebensab

2011 ~2012

Alustus

- Kesällä 2011 SYKE lähestynyt ohjeistuksella yrityksiä, jotka harjoittaneet vientiä tiettyihin Afrikan maihin.
- Em. yritysten viennit koostuneet pääsääntöisesti käytetystä elektroniikasta sekä käytetyistä ajoneuvoista ja niiden osista.
- SYKE ja Tulli suorittivat tehostettua vientivalvontaa yllä mainittujen toimijoiden osalta loppuvuodesta 2011.
- Eräs tarkastukseen valikoitunut kontti sisälsi mm. käytettyä elektroniikkaa (televisioita, tietokoneita, jääkaappeja, autonosia, yms.). Syytä epäillä ympäristön turmelemista...

SER-CASE

- Liiketoimintaa harjoitettu toiminimellä
- Vuosien 2009 – 2011 aikana noin 280 vientiä, vientien tilastoarvo yhteensä noin 1 milj. €
- Tavarat kerätty kontteihin eri tahojen toimesta
- Keräilykontteja seissyt eri puolilla Etelä-Suomea
- Epäiltyinä 3 Suomessa asuvaa mieshenkilöä

SER-CASE

- Sähkö- ja elektroniikkajätteen luokittelusta:
 - TV:t, tietokoneet jne. → ei ehdotonta vientikieltoa, kuitenkin oltava laitekohtainen käyttökuntoisuustodistus
 - Laitteet tulee olla pakattu kuljetuksen kestäväällä tavalla
- Otsonikerrosta heikentäviä yhdisteitä sisältävien laitteiden vienti kielletty (otsoniasetus)
 - Esim. kylmälaitteet, jotka sisältävät R12 kylmäainetta
- Lyijyakkujen vienti kielletty (jätteesiirtoasetus)
- Käytetyt autonrenkaat → oltava laillinen kulutuspinna
- Ajoneuvot → oltava toimivia

- 10.11.2011 Kontti Vuosaassa – GH
- 29.11.2011 Kontti Rauman satamassa – GH
- 29.2.2012 Kontti Vuosaassa – CM

Viejänä kaikissa yritykset ”Tmi Ebensab”

Epäiltyinä:

1.1.2008 – 29.2.2012 Tmi Ebensabin edustaja X.X.

29.11.2011 myös porilainen hlö Y.Y.

29.2.2012 myös vantaalainen hlö Z.Z.

Epäiltyt rikokset ja rikoksista epäiltyt

Ympäristön turmeleminen 10.11.2011	X.X.
Ympäristön turmeleminen 29.11.2011	X.X. ja Y.Y.
Ympäristön turmeleminen 29.2.2012	X.X. ja Z.Z.
Tulliselvitysrikos 10.11.2011	X.X.
Tulliselvitysrikos 29.11.2011	X.X. ja Y.Y.
Tulliselvitysrikos 29.2.2012	X.X. ja Z.Z.
Vaarallisten aineiden kuljetusrikos 29.2.2012	X.X. ja Z.Z.
Törkeä kirjanpitorikos 1.1.2008 – 29.2.2012	X.X.

Liiketoimintakiellon edellytysten tutkinta

Esitutkintoimenpiteet

- Takavarikko SYKEN jätteiksi luokittelemiin tuotteisiin
- Kotietsintä + asiakirjojen takavarikointi
- Kuulusteluita
- Verottajan lausunto (liiketoiminta / kirjanpito)
- SYKEN lausunto (jätteet)

- VHS (Verottaja)
- Käytettyjen autojen kauppiat (ELY)
 - lähinnä yhteistyötä, ei vaikutusta esitutkintaan

Tuomio

Asiaw: törkeä kirjanpitorikos → 5 kk ehdollinen, liiketoimintakielto.
Rihy 9866 € pitämättömästä kirjanpidosta.

HO: syyksiluettu ympäristön turmelemisen yritys, tulliselvitysrikos

Ndikum: KäO: ympäristön turmeleminen, tulliselvitysrikos,
vaarallisten aineiden kuljetusrikos → 45 pvä ehdollinen
(ei valittanut)

Y.Y.: HO: ei rangaistusta, syyksiluettu ympäristön turmelemisen
yritys, tulliselvitysrikos

Tuomion perusteluita

- Ei pidetty kirjanpitoa lainkaan → törkeä kirjanpitorikos
- Akkujen osalta vaarallisten aineiden kuljetusrikos + tulliselvitysrikos: tullilmoitukset annettu puutteellisin/ väärin tiedoin, kieltotavaraa
- Verottajan kohdistama tarkastus yritykseen tuloverotuksen osalta → hallinnollisessa menettelyssä, ei johda tutkintaan

SER-CASE - ONGELMAKOHDAT

- Teko tulkittu ”yrityksenä” – ei poistunut maasta
- SER-luokittelun osalta lainsäädäntö ei ollut vielä voimassa
- Tulliselvitysrikos: koska ei luokiteltu jätteeksi, ei myöskään rajoituksenalaista
- Tarkastuksen suoritti Tulli – ei ole asiantuntijaviranomainen
- Tuotteita ei oltu yksilöity – entäs käytetyt akut?

2015: autonpuolikkaat UAE

Vuosaaresta kontti 1.4.2015 kv-vesille — määränpää Yhd. Arabiemiirikunnat
Läpivalaisu Hollannissa: tod. ajoneuvon puolikkaita.

Kontti palautettiin Suomeen viranomaisvalvonnassa.

SYKE tarkasti kontin toimijan yrityksen tontilla 22.5.2015. Todettiin
20 kpl ajoneuvon puolikkaita, joissa mukana vaaralliset nesteet:

- n. 110 litraa jäteöljyä
- n. 55 litraa jäähdytysnesteitä.

– määrä ei erit. suuri, mutta ympäristöön päästessään aiheuttaisi sen pilaantumista.

Ajoneuvon puolikkaat jätettä: poistettu alkuperäisestä käytöstä, vienti OECD:n ulkop.
maihin kielletty.

Menettely ollut törkeän huolimatonta; tehty liiketoiminnassa, selonottovelvollisuus.

Teko on ollut omiaan aiheuttamaan ympäristön turmelemista.

Käo 22.9.2017: 60 ps. á 10,00 = 600 euroa. Ei lainvoimainen, vastaaja valittanee.

Kiitos

TULLI
TULL · CUSTOMS

21.11.2018

20